

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

90
lat
1918-2008

31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 012 415 38 84 Internet: <http://www.stat.gov.pl/krak>

Informacja sygnalna - Nr 21

Data opracowania - wrzesień 2008 r.

WYPADKI PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2007 R.

Tematyka wypadków przy pracy jest prezentowana przez Urząd Statystyczny w Krakowie corocznie w formie szczegółowych tablic w Roczniku Statystycznym Województwa Małopolskiego oraz powiatami w publikacji Województwo Małopolskie – Podregiony, Powiaty, Gminy. Informacje sygnalne z tego tematu były wydawane za lata 1999-2001 corocznie, a począwszy od danych za 2003 rok są opracowywane cyklicznie, co 2 lata.

W 2007 roku z zakładów pracy zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego zgłoszono 6298 wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy¹. W wypadkach tych poszkodowanych zostało 6356 osób.

W odniesieniu do 2006 roku zaznaczył się niewielki, wynoszący około 5% wzrost zarówno liczby wypadków jak i poszkodowanych w nich osób. W liczbach bezwzględnych wartości te zwiększyły się odpowiednio o 309 i o 300.

Liczbę i natężenie wypadków przy pracy w Małopolsce w największym stopniu kształtuje sytuacja w sekcji przetwórstwo przemysłowe, gdyż podmioty w tej sekcji skupiają ponad 1/4 ogółu pracujących w województwie.

TABL. 1 POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG SEKCJI PKD

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007		
		w osobach	2006=100	na 1000 pracujących
OGÓŁEM	6056	6356	105,0	7,2
Przetwórstwo przemysłowe	2227	2380	106,9	10,9
Handel i naprawy	761	801	105,3	4,7
Budownictwo	695	708	101,9	10,7
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	684	634	92,7	10,2
Obsługa nieruchomości i firm	327	362	110,7	4,4
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	329	355	107,9	6,8
Pozostałe sekcje - razem	1033	1116	108,0	4,9

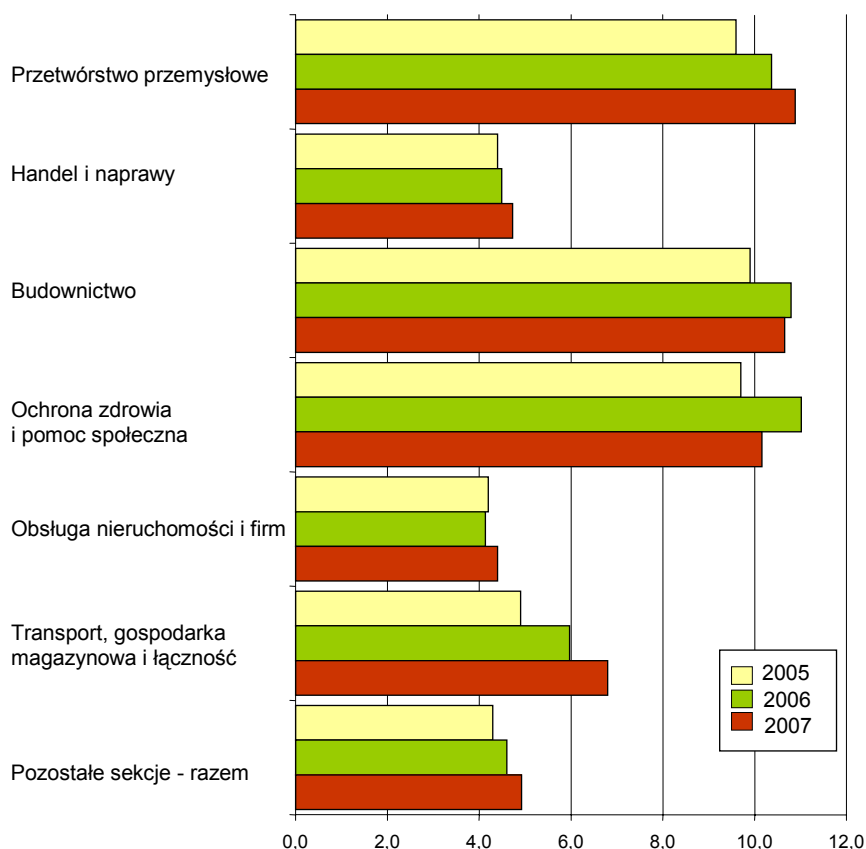
¹ W dalszej części opracowania określenie „wypadki przy pracy i traktowane na równi z wypadkami przy pracy” zastąpiono skrótami „wypadki”, „wypadki przy pracy” lub „wypadki związane z pracą”.

W omawianym okresie w porównaniu z 2006 rokiem najbardziej, bo o ponad 1/10 wzrosła liczba poszkodowanych pracowników w podmiotach zajmujących się obsługą nieruchomości i firm. Mniejsze wzrosty odnotowano we wszystkich analizowanych rodzajach działalności z wyjątkiem sekcji ochrona zdrowia i pomoc społeczna. W podmiotach zaliczanych do tej sekcji liczba poszkodowanych zmniejszyła się o ponad 7%.

Analiza natężenia wypadków (liczba wypadków na 1000 pracujących) w wyżej wymienionych sekcjach wskazuje, że w 2007 roku najczęściej do wypadków dochodziło w podmiotach przetwórstwa przemysłowego, firmach budowlanych oraz placówkach ochrony zdrowia – po ponad 10 osób poszkodowanych na 1000 pracujących w tych sekcjach, przy średnim natężeniu niewiele ponad 7 osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w gospodarce ogółem.

Porównując te współczynniki w poszczególnych sekcjach na przestrzeni ostatnich 5 lat, zwraca uwagę wzrost natężenia wypadków po 2002 roku.

**Poszkodowani w wypadkach przy pracy według sekcji PKD
w województwie małopolskim w latach 2005-2007
(na 1000 pracujących)**

W strukturze zawodowej poszkodowanych, podobnie jak rok wcześniej, najliczniejszą zbiorowość, tj. blisko 14% ogółu poszkodowanych w wypadkach związanych z pracą w 2007 roku (w 2006 roku – 15%) stanowiły osoby wykonujące zawody z grupy - robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń). Co 10-ty poszkodowany w 2007 roku i rok wcześniej pracował w zawodzie z grupy - górnicy i robotnicy

budowlani. Pracujący jako operatorzy i monterzy maszyn stanowili 9%, a kierowcy i operatorzy pojazdów 7% ogółu poszkodowanych (w 2006 roku odpowiednio 8% i 7%).

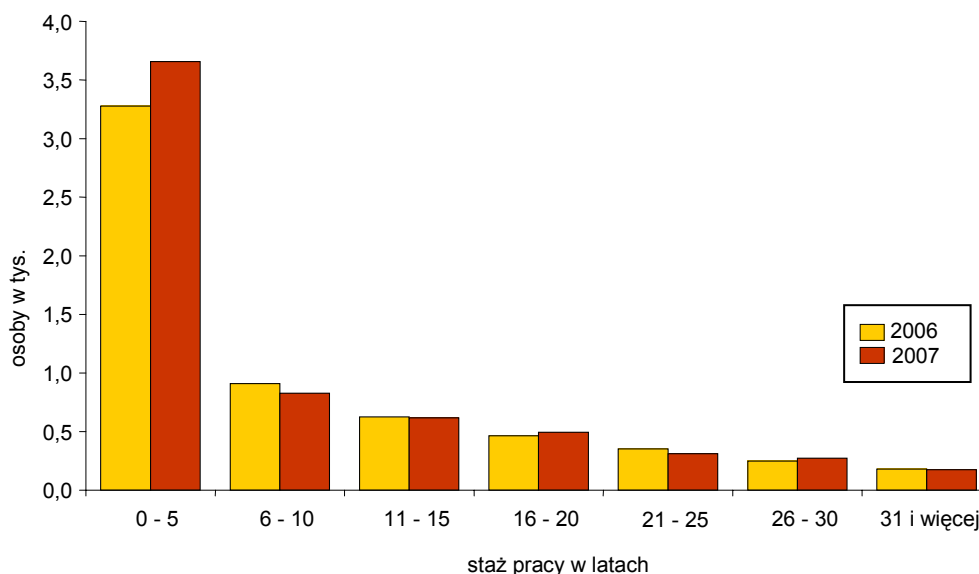
Ponad 1/3 poszkodowanych w wypadkach przy pracy zatrudniona była przez największe jednostki, w których liczba pracujących wynosiła 500 osób i więcej.

I. STRUKTURA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNA POSZKODOWANYCH

W łącznej liczbie pracowników, którzy ulegli wypadkom, zdecydowanie przeważali mężczyźni, którzy w 2007 roku (podobnie jak i rok wcześniej) stanowili 70% ogółu poszkodowanych. Przewaga ta zaznaczyła się w większości sekcji PKD. W czterech sekcjach: hotele i restauracje, pośrednictwo finansowe, edukacja oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna widoczna była zdecydowana przewaga kobiet (60 - 70% ogółu poszkodowanych), która ma związek ze znaczną feminizacją zakładów pracy w wymienionych sekcjach.

Podobnie jak w 2006 roku, ponad 3/4 wszystkich poszkodowanych w wypadkach w omawianym okresie stanowili pracownicy między 25 a 54 rokiem życia. Wśród nich w 5-letnich przedziałach wiekowych udział poszkodowanych w stosunku do ogółu wynosił po ponad 13%. Wśród zatrudnionych najrzadziej uczestniczyli w wypadkach pracownicy mający mniej niż 17 lat (0,2% ogółu poszkodowanych) oraz osoby będące w wieku 65 lat i więcej (0,3%). Jest to związane z niewielkim udziałem tych osób w populacji pracujących.

Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy w latach 2006-2007 w województwie małopolskim

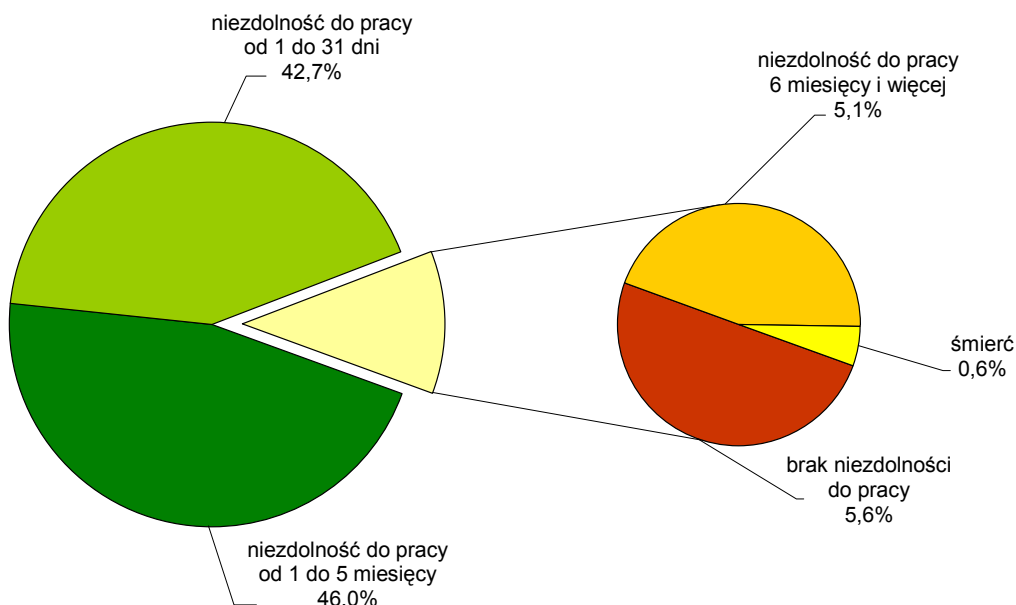
Powtarzającą się regułą jest to, że wypadkom najczęściej ulegają pracownicy o najkrótszym – nieprzekraczającym roku – stażu pracy. W 2007 roku stanowili oni blisko 37% ogółu poszkodowanych. Byli to w większości pracownicy zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie i handlu. W stosunku do 2006 roku nastąpił 6-punktowy wzrost odsetka tych osób w ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach.

Drugą co do wielkości grupę poszkodowanych stanowili pracownicy, którzy na zajmowanych stanowiskach przepracowali od 2 do 5 lat. Zarówno w 2007 roku, jak i rok wcześniej, grupa ta stanowiła 1/5 ogółu poszkodowanych.

II. SKUTKI WYPADKÓW PRZY PRACY

W 2007 roku wśród 6356 poszkodowanych 39 osób poniosło śmierć (rok wcześniej w wypadkach przy pracy zginęło 40 osób). W badanej zbiorowości 5958 osób, czyli 93,7% uległo wypadkom powodującym niezdolność do pracy, a 359 osób, czyli 5,6% ogółu poszkodowanych uczestniczyło w wypadkach, które nie spowodowały nieobecności w pracy. Rok wcześniej udziały te wynosiły odpowiednio: 94,3% i 5,0%.

Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według skutków wypadków w 2007 r.

Z 5958 osób, które uległy wypadkom powodującym niezdolność do pracy, najlichniesza grupa – 2923 osoby – była nieobecna w pracy przez okres od 1 do 5 miesięcy; 2713 osób przebywało na zwolnieniach lekarskich, trwających krócej niż 1 miesiąc, a 322 osoby otrzymało zwolnienia trwające 6 miesięcy i więcej.

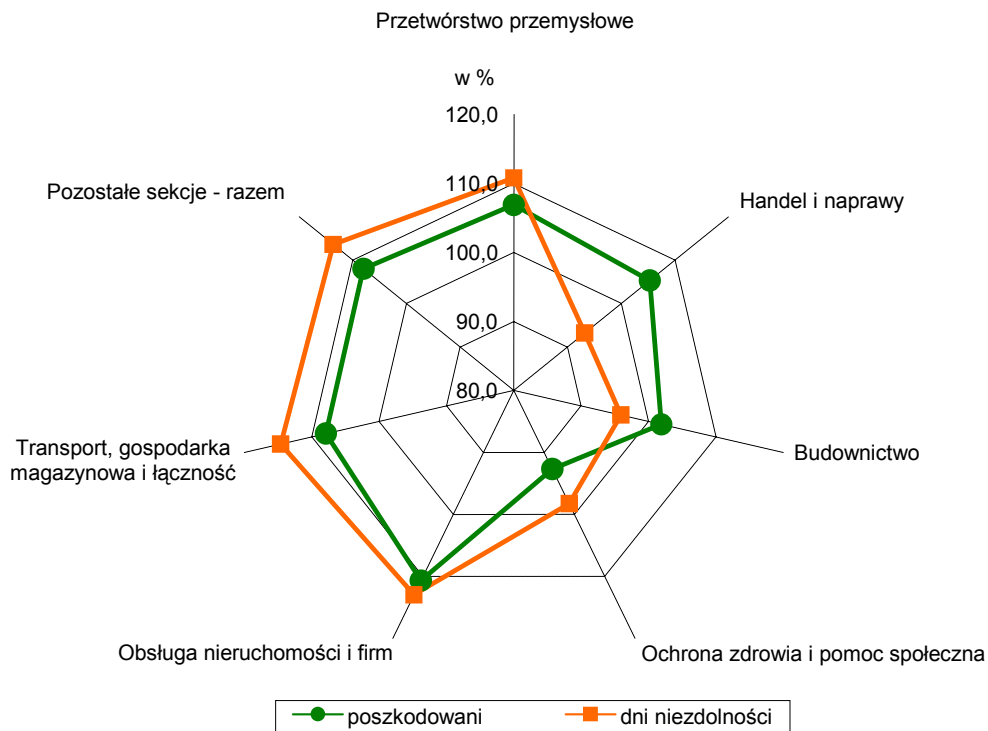
W 2007 roku łączna liczba dni niezdolności do pracy z powodu wypadków związanych z pracą wyniosła 304,6 tys. dni i w porównaniu z poprzednim rokiem wystąpił wzrost o 17,1 tys. dni, czyli o blisko 6%. Na jednego poszkodowanego przypadło średnio – tak jak rok wcześniej – 48 dni niezdolności do pracy. Wśród kobiet ta średnia była znacznie niższa i wyniosła 41 dni (w 2006 roku – 42 dni).

W omawianym okresie największą liczbę dni niezdolności do pracy odnotowano w sekcji górnictwo, gdzie na jednego poszkodowanego przypadło 66 dni zwolnienia oraz w sekcji budownictwo – 60 dni, a najmniejszą w sekcji pośrednictwo finansowe – 23 dni.

W jednostkach sektora publicznego średnia absencja na jednego poszkodowanego wyniosła 47 dni i była nieco niższa niż w jednostkach sektora prywatnego – 49 dni.

W 2006 roku najwyższą nieobecność spowodowaną wypadkami przy pracy zanotowano w sekcji budownictwo – 64 dni, a najniższą w sekcji pośrednictwo finansowe – 24 dni. Także w 2006 roku dłużej na zwolnieniach lekarskich przebywali pracujący w jednostkach należących do sektora prywatnego (49 dni) niż w jednostkach sektora publicznego (44 dni).

Dynamika liczby poszkodowanych i dni niezdolności do pracy według sekcji PKD w województwie małopolskim w 2007 r.
(rok 2006=100)

Na powyższym wykresie można zauważyć, że w podmiotach prowadzących działalność z zakresu sekcji handel i naprawy, przy wzroście liczby poszkodowanych znacząco zmniejszyła się liczba dni niezdolności do pracy. Zatem średnia liczba dni nieobecności w pracy przypadająca na 1 poszkodowanego wyraźnie zmalała. Podobnie było w budownictwie.

Tak ukształtowane powyższe relacje w tych sekcjach, w których jest relatywnie wysoki udział pracowników z krótkim stażem pracy, mogą być z jednej strony efektem większej „czujności” służb BHP, ale też większej świadomości pracowników w zakresie swoich uprawnień i ich egzekwowania.

W 2007 roku spośród 39 osób poszkodowanych w wypadkach powodujących śmierć najwięcej – 14 poszkodowanych – pracowało w jednostkach należących do sekcji przetwórstwo przemysłowe oraz 10 do sekcji budownictwo. Zdecydowana większość wypadków ze skutkiem śmiertelnym – 33, tj. 85% miała miejsce w jednostkach sektora prywatnego. Wśród ofiar śmiertelnych w 2007 roku znalazły się 3 kobiety.

W 2006 roku poszkodowanych, którzy ponieśli śmierć w wypadkach było 40, a najwięcej z nich (12) zatrudniały zakłady należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe.

W omawianym okresie 109 osób uległo wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała, czyli z grupy obrażeń naruszających podstawowe funkcje organizmu lub powodujących rozstrój zdrowia, chorobę nieuleczalną, zagrażającą życiu albo trwałą chorobę psychiczną i inne ciężkie skutki, w tym poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Najliczniejszą grupę – 45 poszkodowanych w tego rodzaju wypadkach – zatrudniały jednostki z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Drugą co do wielkości, 28-osobową grupę zatrudniały podmioty sekcji budownictwo, a kolejną – 9 poszkodowanych – jednostki należące do sekcji handel i naprawy. W każdej z pozostałych sekcji liczba osób, które odniosły ciężkie obrażenia ciała, nie przekroczyła 5.

Wśród poszkodowanych w wypadkach powodujących ciężkie uszkodzenie ciała 11 osób to kobiety. Wypadki powodujące ciężkie uszkodzenia, podobnie jak wypadki śmiertelne, częściej dotyczyły pracowników zatrudnionych w sektorze prywatnym. W łącznej liczbie ciężko poszkodowanych – 96 osób, czyli blisko 88% to pracownicy podmiotów sektora prywatnego.

W 2006 roku liczba poszkodowanych z ciężkimi uszkodzeniami ciała była niższa (82 osoby), a poszkodowani pracowali głównie w jednostkach sektora prywatnego tych samych sekcji co w 2007 roku.

W 2007 roku z łącznej liczby 6356 wypadków 38 to wypadki zbiorowe, w których obrażenia odniosło 96 osób. Spośród tych poszkodowanych 5 osób poniosło śmierć, a 8 osób odniosło ciężkie obrażenia ciała. Rok wcześniej było 40 wypadków zbiorowych, w których poszkodowanych zostało 107 osób.

W 2007 roku wśród urazów odniesionych przez poszkodowanych w wypadkach związanych z pracą dominowały rany i powierzchowne urazy stanowiące ponad 1/3, a następnie przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania – blisko 1/4 wszystkich urazów. Co piąte uszkodzenie związane było ze złamaniem kości.

Na urazy odniesione w wypadkach najbardziej narażone były kończyny górne i dolne, na których umiejscowionych było po około 40% wszystkich urazów, a także głowa, której urazy wystąpiły u 10% poszkodowanych.

III. WYDARZENIA I PRZYCZYNY POWODUJĄCE WYPADKI

1. Wydarzenia

Począwszy od danych za 2005 rok wydarzenia powodujące wypadki przy pracy są wykazywane według dwóch kategorii, po 10 grup każda. Kategoria A grupuje wydarzenia pod względem odchyień od stanu normalnego, czyli niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy.

Analizując tę kategorię zauważa się, że ponad połowa odchyień była związana z pośliznięciem, potknięciem się i upadkiem osoby albo ruchem ciała z wysiłkiem lub bez wysiłku fizycznego, a dalsze blisko 20% przypada na odchylenia polegające na uszkodzeniu, rozerwaniu, pęknięciu, ześliznięciu, upadku lub załamaniu się czynnika materialnego. Dość wysoki, wynoszący niemal 18%, był udział odchyień z grupy: utrata kontroli nad maszyną, środkiem transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem lub zwierzęciem. Wydarzenia z pozostałych grup tej kategorii wystąpiły w niewielu przypadkach.

Kategoria B uwzględnia wydarzenia powodujące uraz i opisuje, w jaki sposób poszkodowany doznał tego urazu. Częstość występowania wydarzeń według poszczególnych grup w tej kategorii w 2007 r. kształtowała się następująco:

- Uderzenie przez obiekt w ruchu – 24,2%,
- Zderzenie z lub uderzenie w nieruchomy obiekt – 23,8%,
- Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym – 17,3%,
- Obciążenia fizyczne lub psychiczne – 11,3%,
- Inne, niewyszczególnione wydarzenia – 10,1%,
- Uwięzienie lub zmiżdżenie – 6,8%,
- Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi – 3,7%,
- Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia – 2,3%,
- Nieustalone wydarzenia – 0,3%,
- Tonięcie, zakopanie lub zamknięcie – 0,2%.

W tej kategorii wydarzenia z pierwszej grupy spowodowały większość ciężkich urazów oraz tych, w wyniku których poszkodowani w wypadkach ponieśli śmierć.

Uderzenia przez obiekt w ruchu stanowiły niemal 1/4, a zderzenie z lub uderzenie w nieruchomy obiekt dalsze niemal 24% ogółu wydarzeń. Relatywnie wysoki, wynoszący ponad 17% ogółu wydarzeń, był udział kontaktu z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym. Udział pozostałych grup wydarzeń powodujących urazy był znacznie niższy.

2. Przyczyny wypadków

W 2007 roku wśród przyczyn wypadków wyróżnia się 8 podstawowych grup, w których (podobnie jak i w latach wcześniejszych) dominowała grupa przyczyn związanych bezpośrednio z czynnikiem ludzkim, tj. nieprawidłowym zachowaniem się spowodowanym: nieznaną zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy; lekceważeniem zagrożeń i poleceń przełożonych; niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności; zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem; niewłaściwym tempem pracy; brakiem doświadczenia i innymi przyczynami. Przyczyny z tej grupy stanowią ponad połowę ogółu przyczyn wypadków związanych z pracą.

TABL. 2 PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007
	w procentach	
OGÓŁEM	100,0	100,0
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika	52,1	53,6
Niewłaściwa organizacja pracy i stanowiska pracy	11,5	11,1
Niewłaściwy stan czynnika materialnego	10,8	9,6
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym	7,8	7,4
Niewłaściwe, samowolne zachowanie się pracownika	7,2	7,2
Inne - nie wymienione przyczyny	6,9	6,9
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika	2,2	2,4
Nieużywanie sprzętu ochronnego	1,5	1,8

IV. STRATY SPOWODOWANE WYPADKAMI

Wypadki zgłoszone w 2007 roku, oprócz strat wynikających z nieobecności w pracy poszkodowanych, spowodowały 3,2 tys. roboczogodzin strat czasu pracy osób, które nie uczestniczyły w wypadkach, ale nie mogły wykonywać swojej pracy z powodu np. przestoju w produkcji lub udzielania pomocy poszkodowanym. Rok wcześniej straty te były nieco niższe i wynosiły 3,0 tys. roboczogodzin.

W związku z zaistniałymi wypadkami uszkodzeniu ulegały maszyny, narzędzia, surowce, wyroby gotowe, budynki i ich wyposażenia itp., a wartość tych strat oszacowano w 2007 roku na 252,7 tys. złotych. W 2007 roku straty te były znacznie niższe i wynosiły 106,4 tys. złotych.

Niniejszą informację opracowano na podstawie wyników badania wypadków przy pracy za lata 2006 i 2007. Badanie jest prowadzone w oparciu o statystyczne karty wypadku Z-KW, które służby BHP przekazują do statystyki. Dane nie obejmują wypadków przy pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych.